

**MÚSICA
ANTIGA**

**24 DE MAIG
SALA 1 PAU CASALS**

LES ESTACIONS DE HAYDN

EL SO ORIGINAL. JORDI SAVALL

PROGRAMA DE MÀ

JOSEPH HAYDN

(1732 Rohrau, Àustria - 1809 Viena, Àustria)

DIE JAHRESZEITEN

(Les estacions) - Oratori, Hob. XXI:3 (1799-1801)

Llibretista: Gottfried van Swieten (1733-1803), basat en *The Seasons* de James Thomson (1700-1748)

I. La primavera

1. Introducció i recitatiu (Simon, Lucas, Hanne): *Seht, wie der strenge Winter flieht!*
2. Cor de camperols (dones, nenes, homes): *Komm, holder Lenz!*
3. Recitatiu (Simon): *Vom Widder strahlet jetzt*
4. Ària (Simon): *Schon eilet froh der Akkermann*
5. Recitatiu (Lucas): *Der Landmann hat sein Werk vollbracht*
6. Pregària, trio (Lucas, Simon, Hanne) i cor: *Sei nun gnädig, milder Himmel!*
7. Recitatiu (Hanne): *Erhört ist unser Fleh'n*
8. Cant d'alegria (Hanne, Lucas, Simon) amb alternança de cor i joves (dones, nens, homes): *O wie lieblich ist der Anblick*

II. L'estiu

9. Introducció i recitatiu (Lucas, Simon): *In grauem Schleier*
10. Ària (Simon) i recitatiu (Hanne): *Der muntre Hirt*
11. Trio (Hanne, Lucas, Simon) i cor. Cant de lloança: *Sie steigt herauf die Sonne*
12. Recitatiu (Simon, Lucas): *Nun regt und bewegt sich alles umher*
13. Cavatina (Lucas): *Dem Druck erliegt die Natur*
14. Recitatiu (Hanne): *Willkommen jetzt*
15. Ària (Hanne): *Welche Labung für die Sinne*

16. Recitatiu (Simon, Lucas, Hanne): *O seht! Es steigt in der schwülen Luft*
17. Cor: *Ach! das Ungewitter naht*
18. Trio (Lucas, Hanne, Simon) amb cor: *Die düst'ren Wolken trennen sich*

PAUSA 20'

III. La tardor

19. Introducció i recitatiu (Hanne, Lucas, Simon): *Was durch seine Blüte der Lenz*
20. Trio (Simon, Hanne, Lucas) amb cor: *So lohnet die Natur den Fleiß*
21. Recitatiu (Hanne, Simon, Lucas): *Seht, wie zum Haselbusche dort*
22. Duet (Lucas, Hanne): *Ihr Schönen aus der Stadt*
23. Recitatiu (Simon): *Nun zeigt das entblößte Feld*
24. Ària (Simon): *Steht auf die breiten Wiesen hin!*
25. Recitatiu (Lucas): *Hier treibt ein dichter Kreis*
26. Coro de camperols i caçadors: *Hört! hört das laute Getön*
27. Recitatiu (Hanne, Simon, Lucas): *Am Rebenstocke blinket jetzt*
28. Cor: *Juhhe, juhhe! der Wein ist da*

IV. L'hivern

29. Introducció i recitatiu (Simon, Hanne): *Nun senket sich das blasse Jahr*
30. Cavatina (Hanne): *Licht und Leben sind geschwächt*
31. Recitatiu (Lucas): *Gefesselt steht der breite See*
32. Ària (Lucas): *Hier steht der Wanderer nun*
33. Recitatiu (Lucas, Hanne, Simon): *Sowie er naht*
34. Cançó de les filadores (Hanne) amb cor: *Knurre, schnurre, knurre*
35. Recitatiu (Lucas): *Abgesponnen ist der Flachs*
36. Cançó (Hanne) amb cor: *Ein Mädchen, das auf Ehre hielt*
37. Recitatiu (Simon): *Von dürrem Oste*
38. Ària i recitatiu (Simon): *Erblicke hier, betörter Mensch*
39. Trio (Simon, Lucas, Hanne) i doble cor: *Dann bricht der große Morgen an*

La durada aproximada del concert és d'1 h i 5' per a cadascuna de les parts

LINA JOHNSON, SOPRANO (HANNE)

TILMAN LICHDI, TENOR (LUCAS)

MATTHIAS WINCKHLER, BARÍTON (SIMON)

LA CAPELLA NACIONAL DE CATALUNYA

SOPRANOS: Sara Brunel / Alexandrine Lerouge-Monnot / Irene Mas / Rita Morais / Maëlys Robinne / Lise Viricel · MEZZOSOPRANOS-CONTRALTS: Eulàlia Fantova / Mariona Llobera / Agustina Lo Vecchio / Lara Morger / Patrícia Silveira · TENORS: Gerson Coelho / Martí Doñate / Oriol Guimerà / David Hernández / Ferran Mitjans · BAIXOS: Kevin Arboleda-Oquendo / Lluís Arratia / Noé Chapolard / Oriol Mallart / Pieter Stas

Rochsane Taghikhani, 'coach' de dicció lírica
Maria Mauri, correpetidora

LLUÍS VILAMAJÓ, PREPARACIÓ DEL CONJUNT VOCAL

LE CONCERT DES NATIONS

VIOLINS PRIMERS: Lina Tur Bonet, concertino / Elisabet Bataller / Guadalupe del Moral / Ignacio Ramal / Margueritte Wassermann · SEGONS VIOLINS Mauro Lopes, cap de segons violins / Joanna Crosetto / Maria Roca / César Sánchez · VIOLES David Glidden, cap de violes / Éva Posvanecz / Nina Sunyer · VIOLONCELS Balázs Máté, cap de violoncelles / Sophie Lamberbourg / Bianca Riesner · CONTRABAIXOS Xavier Puertas, cap de contrabaixos / Jussif Barakat · FLAUTES TRAVESSERES Charles Zebley / Eleonora Bišćević · OBOÈS Paolo Grazi / Magdalena Karolak · CLARINETS Francesco Spendolini / Joan Calabuig · FAGOTS Joaquim Guerra / Adrià Sánchez · CONTRAFAGOT Katalin Sebella · TROMPES Thomas Müller / Javier Bonet / Jairo Gimeno / Federico Cuevas · TROMPETES Jonathan Pia / René Maze / Pedro de Souza · TROMBONS Elies Hernandis, alto / Frédéric Lucchi, tenor / Adrien Muller, baix · TIMBALES Riccardo Balbinutti · PLATS Isabella Rosini · BOMBO Francesco Parodi · PANDERETA (tambour de basque) Giovanni Nardo · TRIANGLE Iliaria Paolicelli

Luca Guglielmi, pianoforte & assistent de direcció

JORDI SAVALL, DIRECCIÓ

COMENTARI

per Ana María Dávila

Quan Franz Joseph Haydn tornà definitivament a Viena després de les dues profitoses estades a Londres –del gener de 1791 al juliol de 1792, la primera; del febrer de 1794 a l'agost de 1795, la

segona-, al seu equipatge portava quelcom més que el sabor embriagador de l'èxit. També hi duia el germen d'un nou projecte musical que ben aviat cristallitzaria en el seu grandios oratori *Die Schöpfung* (La creació), seguit de ben a prop per un segon oratori de caràcter profà titulat *Die Jahreszeiten* (Les estacions). Avui, ambdues obres conformen un díptic excepcional de la maduresa del compositor i una de les mostres més excepcionals del gènere.

No era la primera vegada que Haydn s'apropava a un gènere tan brillantment conreat per Händel. Però van ser, precisament, les grans interpretacions dels oratoris de l'autor d'*El Messies*, que havia escoltat durant la seva primera visita a Londres, les que van despertar en el mestre austríac l'ambició de compondre una partitura de dimensions semblants i que li donés fama perdurable. L'opció li va venir gràcies a Johann Peter Salomon, l'empresari que l'havia portat a Anglaterra i que, com a regal de comiat, o potser esperant que l'obsequi acabés sent motiu d'una tercera visita, posà a les seves mans un manuscrit per a un oratori inspirat en *El paradís perdut*, de Milton. I aquest material, adaptat i traduït a l'alemany pel baró Gottfried van Swieten (1733-1803), un noble neerlandès particularment afeccionat a la música, esdevindria *La creació*. L'èxit aclaparador de l'obra esperonà de seguida Van Swieten per oferir a Haydn un nou projecte a partir del poema *The seasons* (1730), de l'escocès James Thomson (1700-1748).

La monumental dimensió de l'obra, que s'havia publicat a Hamburg el 1754, obligà Van Swieten a reduir-la i transformar-la dràsticament. D'entrada, hi va introduir tres personatges, inexistents en l'original, i es va centrar en els aspectes més descriptius del poema. A més, va trufar el llibret d'indicacions perquè el compositor inclogués a la partitura tota mena de sons descriptius i imitatius d'animals, com cants d'ocells o raucs de granotes. Pel que sembla, aquestes demandes van incomodar profundament Haydn, que no dubtà a titllar-les de «porqueria afrancesada». Igualment, va formular comentaris sarcàstics respecte al fet de posar música a uns versos de lloança a l'esforç i el treball. Tot això, més la fatiga que experimentava el compositor durant aquell període, i que ell mateix expressà en una carta, va fer que l'obra trigués dos anys a completar-se, del 1799 al 1801. *Die Jahreszeiten*, Hob. XXI: 3 es va interpretar per primera vegada a Viena, al palau del príncep Schwarzenberg, el 24 d'abril de 1801, en una presentació privada per als mecenes que l'havien finançada. L'estrena pública va tenir lloc el 29 de maig, a la Redoutensaal, i va assolir un èxit remarcable, però llunyà del que havia aconseguit *La creació*.

Estructurat en quatre parts que es corresponen amb les quatre estacions de l'any, l'oratori està escrit per a orquestra clàssica tardana, cor d'homes i dones i tres solistes vocals que actuen com a narradors: Simon, un agricultor (baix); Hanne, la seva filla (soprano) i Lucas, un jove camperol (tenor). A l'obra s'alternen recitatius, àries, cavatines, passatges corals i de conjunt que configuren un ampli fresc musical descriptiu de la vida campestre al llarg de l'any. La partitura, influïda per la música folklòrica i el *singspiel*, evidencia la capacitat de l'autor per crear evocatiu paisatges sonors i combinar una orquestració exuberant amb l'expressió dramàtica i la poesia.

Cadascuna de les parts se'ns presenta definida per una introducció orquestral. Així, "La primavera" arrenca amb una impressionant obertura en sol menor que anuncia la fugida de l'hivern i el renaixement de la natura. El moviment, en forma de sonata, es desenvolupa en un clima de tradició pastoral. El *piccolo* imita el xiulet del pagès que llaura el camp -un passatge en què Haydn cita un tema de la seva Simfonia n. 94- i tota la secció culmina amb un cant de joia i gratitud a Déu pel despertar de la vida. "L'estiu" ens descriu un dia sencer. L'orquestra ens anuncia la matinada, l'oboè evoca el primer cant del gall i tota la natura es posa en moviment. El sol estiuenc esdevé font d'energia vital per a l'ésser humà, però, atenció, la natura també pot

amagar cops impredecibles: esclata una gran tempesta i trons i llamps creuen el cel. A poc a poc retorna la calma, el temporal s'allunya i el sol s'amaga. Les campanes del capvespre anuncien que és l'hora del descans mentre la música s'omple de les veus de la natura, incloses les granotes que tant van disgustar Haydn.

Lluminosa i melòdica, la introducció de "La tardor" expressa l'emoció del pagès davant la collita profitosa i les veus de solistes i cor lloen el valor de l'esforç com a font de prosperitat. Hanne i Lucas protagonitzen un duet amorós abans que els camps ja llaurats s'omplin de la sonoritat estrident d'una cacera. El capítol tardoral clou amb l'embriagadora festa de la verema, en què tot és alegria i disbauxa. "L'hivern" està a punt d'arribar. La introducció de la darrera part ens ofereix un magistral paisatge sonor, boirós i desolat. Un viatger perdut s'obre pas enmig de la neu a la recerca de refugi. Al voltant del foc, homes i dones entretenen les hores mortes de l'hivern. Hanna i les dones canten la *Cançó de les filadores* (amb versos del poeta alemany Gottfried August Bürger) i Simon entona una ària que ens recorda la fugacitat de l'existència humana. L'oratori culmina amb un grandiosa fuga, un cant de lloança a Déu amb un marcat rerefons maçònic.

Obra plena d'optimisme i confiança, inspirada, imaginativa i vital, *Les estacions* representa –junt amb *La Creació*– un punt culminant dins la grandiosa i transcendental producció de Haydn, alhora que preludia la simfonia *Pastoral* de Beethoven i el Romanticisme que està a punt d'arribar.

LLETRES

 [Descarrega les lletres del concert](#)

Amb el suport de

 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Aquest concert forma part del Projecte YOCPA (Young Orchestra and Choir Professional Academies), dissenyat i dirigit per Jordi Savall, organitzat per la Fundació JORDI SAVALL / Centre Internacional de Música Antiga Fundació CIMA i compta amb el suport de la Unió Europea.

El projecte ofereix oportunitats de formació i feina a noves generacions de músics. Aquest programa combina el treball pedagògic d'experts professionals amb l'aprenentatge de músics joves a través d'acadèmies que es realitzen de manera presencial i en línia.

Com a part de l'aprenentatge pràctic, aquestes acadèmies també ofereixen l'oportunitat de tocar amb els conjunts dirigits per Jordi Savall, La Capella Nacional de Catalunya i Le Concert des Nations, a diferents sales d'Europa de prestigi i enregistrar CD dels repertoris treballats a les acadèmies.